

DET VAR EN GÅNG...

I mitten av 1870-talet fanns i gruvan i Skromberga sex musikintresserade gubbar, som kom på idén att börja spela tillsammans. Initiativtagaren var Carl Nilsson (nuvarande dirigenten Sune Ekvalls farfar) och bland de övriga fem återfanns bröderna Oskar, Karl och Cornelius Wennborg, vidare Gustav Larsson samt en man vid namn Sommar (bläste basun). 1878 fick gubbarna av dåvarande gruvbolaget Wallåkra Stenkols AB ett startkapital på 500:-, och en lördag cyklade alla sex till Ågrens Musikaffär i Kristianstad och köpte hela instrumentuppsättningen — en B-kornett kostade exempelvis på den tiden ungefär 50:-.

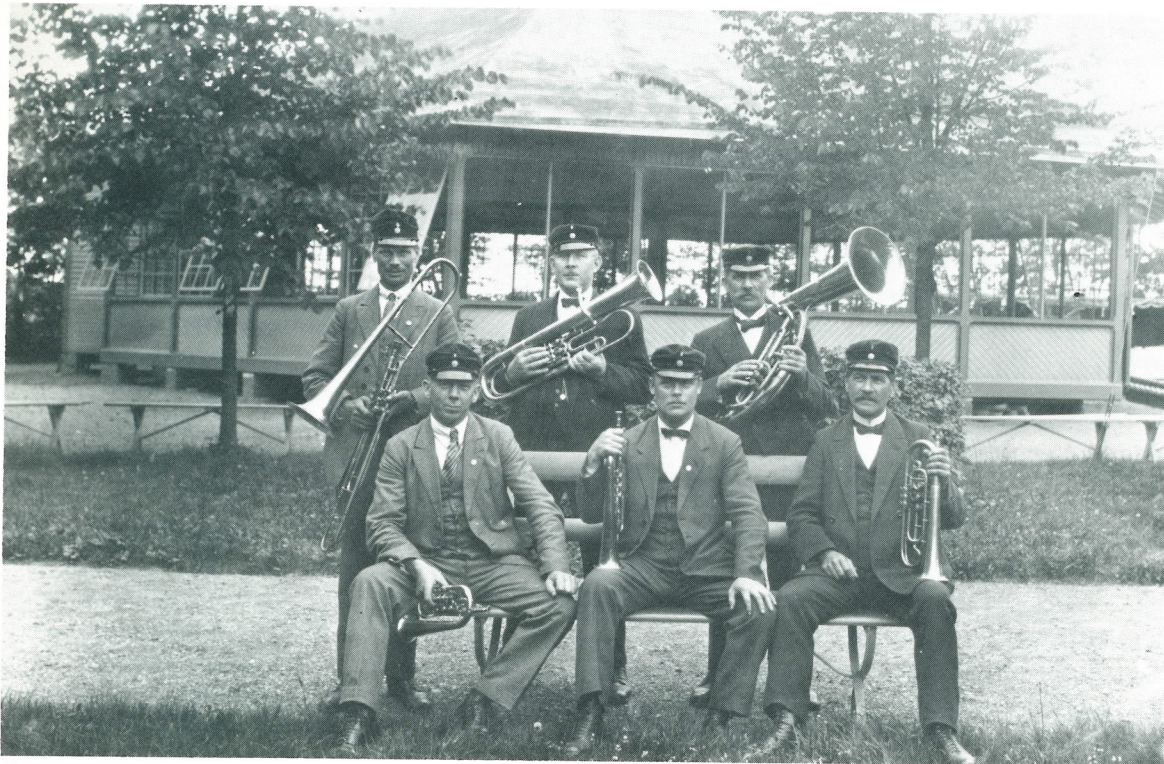
Någon måste ju lära gubbarna spela på instrumenten och därför kontaktades klockaren L.M. Beén i Kropps församling. Han kom ståtligt ridande till häst från Kropp någon gång i månaden för repetition.

1878 är dokumenterat som orkesterns startår, ty då gjorde gubbarna sitt första framträdande vid ett bröllop. Det var en gruvfogde i Skromberga som gifte sig, och då marscherade orkestern och hela bröllopföljet från Gruvtorget till Lillemark, som var Skrombergas festplats på den tiden.

En bit in på 1880-talet blev det bättre fart på musikkåren, då man som ledare fick musikfanjunkaren Bogren från Skånska Trängkåren i Landskrona. Det blev repetition varje söndagsförmiddag och nya ungdomar fick hoppa in och börja spela med gubbarna. Bland dessa ungdomar fanns bl.a. Carl Nilssons son Otto, som började spela i orkestern. Två år senare lät Bogren värva den då 18-årige Otto som regementsmusiker i Landskrona. Som alla värvade på den tiden fick Otto naturligtvis nytt efternamn — Ekvall — ett namn som därefter blivit något av en legend i Skromberga Blåsorkester.

Orkester och åhörare samlade vid Flamman efter 1:a maj-rundan år 1903. Orkestermedlemmarna är från vänster: Lars Johansson, Gustav Larsson, Ola Persson, Anders Persson, N.N. Ljung och Frans Lundin.

Sextetten Svea på 1920-talet i Skromberga Folkets Park. Sittande fr. vänster: Karl Jönsson, Axel Johansson och Anders Sjöström. Stående fr. vänster: Edvin Lundblad, N.N. Ljung och Axel Månsson.

1906 kom Otto Ekvall tillbaka till Skromberga och blev då ledare för musikkåren. Ett par år senare hade orkestern växt, så att den bestod av två kompletta sextetter och då delade man sig och kallade sig Göta och Svea. Anledningen till delningen var, att verksamheten på den tiden i huvudsak bestod av att spela dansmusik förutom i Skromberga i de närbelägna samhällena Billesholm, Vallåkra och Åstorp. Då åkte man för det mesta hästskjuts (charabang) till dansen, och det blev ofta rätt sent på natten eller tidigt på morgonen, innan musikanterna var hemma igen. För det mesta fick de efter söndagsdansens bara byta kläder vid hemkomsten för att bege sig direkt till arbetet i gruvan.

HUMOR FRÅN DEN GAMLA GODA TIDEN

Naturligtvis finns det många lustiga minnen från storstrejkens dagar och gamle Otto Ekvall har med ett leende på läpparna berättat följande episoder.

Stamkusk under många år var Peter Holm. En gång var man på väg till Vallåkra, då hästen blev sjuk — den fick kolik. Alla fick hoppa av charabangen och med "bås-(halm-)viskor" hjälpa till att gnida och massera magen på den stackars hästen, så att den kvicknade till igen. Färden gick vidare i full fart ner för Vallåkrabacken, då hästen plötsligt blev ordentligt löslivad, så att gubbarna blev översköjlda av hästens maginnehåll. Det var ett "vackert" och illaluktande gäng som kom fram till festplatsen med kläderna nedsmetade och de prydliga skäggen fulla av "hämtor" och "hackelse"!

En annan gång var man också på väg till Vallåkra. Man kom från Ormastorp och skulle ner för backen mot Vallåkra. Hästarna travade på bra för man var sent ute. Otto Ekvall, som satt högst upp på vagnen, såg plötsligt en järnring från ett av hjulen "köra om" i nedförbacken. Hästarna ryckte till, träekrarna på hjulet knäcktes och sekunderna därefter låg gubbar och instrument i en enda röra i diket. Som tur var blev ingen skadad, och då det bara var ett par kilometer kvar till festplatsen, ställde man upp i samlad trupp och marscherade dit spelande en glad trudelutt som underhållning.

Vid ett tillfälle spelade man i Skogslund i Åstorp. Då hade man fått en ny kusk, som hette Friberg. Han var nyss hemkommen från Amerika och hade två fina hästar och en skinande blank charabang. Som alltid på festplatserna var det lite skärmytslingar och slagsmål, så ock denna kväll i Skogslund. I kaffepausen hade några oroselement rivit ner alla musikanternas noter på golvet, där de låg huller om buller. Otto Ekvall blev naturligtvis väldigt arg och tog saken i egna händer. Med en stump av en el-kabel gick han runt och demolerade syndabockarnas vackra halmhattar. När det var dags för hemfärd skulle dessa naturligtvis hämnas, och då charabangen kom ner på stora vägen började man kasta sten. Lyckligtvis träffades ingen musikanter men väl den vackra vagnen. Argsint drog kusken Friberg sina båda amerikapistoler och fyra-de av alla 12 skotten. Då blev det tyst i Åstorp — ja det påstås att det aldrig varit så tyst!

När man inte åkte hästskjuts eller gick till fots till danstillställningarna, då tog man cykel. En söndagskväll hade orkestern varit i Teckomatorp och spelat. Natten var mörk och det fanns ju ingen gatubelysning på den tiden, så när man skulle cykla hem på natten, tog gubbarna fel väg i Svalöv. Man cyklade på en ganska dålig byaväg och tyckte att det var konstigt att den aldrig tog slut. Gubbarna hoppade av cyklarna och rådslog om vad man skulle göra. Då hade man turen att träffa en förbipasserande från trakten och denne kunde berätta, att de inte var långt från Eslöv! Det var bara att vända om igen för vidare cykelfärd mot Skromberga. Gissa om det var ett gäng trötta gubbar, som precis hann hem för att byta om och gå till jobbet i gruvan!

Under strejkåren hade man inte mer än 50 öre för en hel kväll — kl. 19—24 — när man spelade till dans. I mitten på 1920-talet hade båda orkestrarna möte i Skromberga Folkets Hus för att göra upp om ersättningen framöver. Gagat hade då stigit till 2:- per kväll, men 1925 ville sextetterna ha 2:50 per man. Vaktmästaren i Folkets Hus Andreas Fredriksson ville pruta till 2:25, men då reste sig N.N. Ljung och yttrade: "Vi skall väl för f-n ha lite för konsten"!

Skromberga Blåsorkester 85 år 1963. Stående fr. vänster: Sune Ekvall, Artur Ekvall, Artur Lundin, Harry Fridh, Bernt Sjunnesson, Karl-Erik Lundqvist, Lennart Hansson, Claes-Erik Håkansson, Jan Rellmark, Georg Olsson och Gillis Carlsson. Sittande fr. vänster: Lennart Alfred, Kjell-Åke Svensson, Uno Ekvall, Gunnar Farnerud, Erik Nilsson, Karl Persson och Bertil Persson.

Så småningom blev gubbarna gamla och slutade efterhand spela. Då bildades i stället år 1927 Sagostunderna, varvid Ottos söner kom med i musiklivet på allvar. Dessa var Knut, Uno, Tore, Artur och Sune. Alla utom Sune fortsatte i den gamla stilen, medan han år 1933 tog värvning vid Flottans Musikkår i Karlskrona. Musiklivet i Skromberga gick vidare och tack vare rekryteringen från Sagostunderna kunde blåsorkestraditionerna vidmakthållas.

1944 kom Sune åter hem till Ekeby efter åren med militärmusik i Karlskrona. Då bildades också blåsorkesterns första riktiga styrelse, och musikalisk ledare blev naturligtvis Sune Ekvall, en syssla som han övertog efter sin far och som han har i orkestern än idag. Då började musikkåren växa på allvar. 1944 bestod orkestern endast av i stort sett en förstärkt sextett — 10 man — men redan året efter hade antalet ökat till 18 för att 1950 uppgå till 24 man.

BLÅSKULLA

Lokalproblem fick man givetvis när kåren började växa. På sextetternas tid repeterade man för det mesta hemma hos någon av musikanterna, vintertid inomhus och sommartid ofta i något lusthus. 1944 kunde man repetera i den s.k. gruvsalen vid Gruvhusen, men när huset övergick i privat ägo var denna möjlighet slut. Då fick man under några år hålla till i Folkets Hus och därefter blev det ett knappt år i skolan. Skrombergaverkens kamrersvilla blev nästa hemvist, innan det var dags att krypa ner i ett av verkens skyddsrum. Två f.d. arbetarbaracker intill Pensionatet fick sedan bli repetitionslokal under många år. Blåsorkestern var lovad att få köpa barackerna för att bygga om dem till en stor lokal, men bakom ryggen på musikanterna gick affären om intet och i stället ställdes kåren 1955 på bar backe. En källarlokal i Ekebys nya kommunalhus blev med kommunens välvilja lösningen på lokalproblemet. Någon idealisk lokal var källarrummet naturligtvis inte. Akustiken var långtifrån den bästa, och hela notarkivet fick man ha i väskor, som släpades med överallt.

Invigning av Blåskulla den 21 februari 1970. Karl-Erik Lundqvist blåser invigningsfanfar för Artur Lundin och Sune Ekvall.

Drömmen var att få ett eget musikhus och denna dröm blev verklighet 1970. En barack inköptes i Nyvång år 1969. Ekeby kommun lämnade ett ekonomiskt bidrag med 10.000:-, Höganäs AB Skrombergaverken upplät ett markområde vid Bjerrings väg och musikanterna offrade själv ett par tusen kronor och därjämte mer än tusen frivilliga arbetstimmar för att bygga om baracken. Den 21 februari 1970 ställde blåsorkestern upp framför kommunalhuset och tog farväl av sin "rådhuskällare" för att med musik marschera till sitt nya musikhus, som invigdes med pompa och ståt och döptes till Blåskulla.

I musikhuset finns förutom en stor repetitionslokal, tre mindre övningsrum, ett välordnat notbibliotek samt pentry och wc. Aktiviteterna i Blåskulla är många, och praktiskt taget varje kväll i veckan pågår musikövningar med hela orkestern eller med de olika instrumentsektionerna samt elevundervisning.

Sextetterna Göta och Svea sammanslagna vid 1:a maj-rundan någon gång i början av 1920-talet.

TRADITIONER

Blåsorkesterns äldsta och stoltaste tradition är när man på 1:a maj marscherar hela Ekeby runt och med musik hälsar våren. Redan 1879 gjorde man 2-milamarschen första gången och har sedan troget uppehållit traditionen. Orkestern spelar då vårmarschen "Sköna maj", vilken är komponerad av kårens förste ledare L.M. Béen och som fått text av Johan Ludvig Runeberg. Förstamaj-marschen börjar redan kl. 6 på morgonen och är inte slut förrän vid 13-tiden, och då går hela Ekeby man ur huse för att vara med och hälsa våren.

Att fortsätta vårfirandet i gläntan i Ekeby skog på Pingstdagen bland bokar i skimrande grönt blev tradition 1945. De första åren firades arrangemanget i form av gökotta, men under senare år har pingstdagskonserten flyttats till eftermiddagen och lockar varje år mer än tusentalet besökare, som i gröngräset njuter av den medhavda kaffekorgen och blåsorkestrernas glada vårmusik.

Vårkonsert i Ekeby skog 1978. På dirigentpulten som vanligt Sune Ekvall. Musikanterna är fr. vänster: Grethe Fogelberg, Maj-Lis Larsson, Bernt Sjunnesson, Erik Nilsson, Bengt-Erik Skantz, Maria Olsson och Antonin Waldmann.

Celebert besök i Ekeby skog vid vårkonserten på pingstdagen 1978. 97-årige Otto Ekvall med sönerna Sune och Artur Ekvall.

På initiativ av den nye kyrkoherden i Ekeby församling — Bengt Lindell-Frantz — gav blåsorkestern den 6 januari 1972 sin första Trettondagskonsert i Ekeby kyrka. Alltsedan premiäråret har Trettondagskonserten alltid fyllt kyrkan till sista plats av begeistrade åhörare, som fått lyssna till en annan sida av orkestrernas stora kunnande. Många pampiga verk har spelats under årens lopp bl.a. Landkänning av Grieg, Air av Bach, Pastoralsvit av Lars-Eric Larsson, Intermezzo ur Cavalleria Rusticana av Mascagni, Vid Frösö kyrka av Peterson-Berger men även så modernt som In a sentimental mood av Duke Ellington.